

PSY515 PRAKTIKUM KVALITATIVNÍ METODOLOGIE

Katedra psychologie
Fakulta sociálních studií MU
2011

Aktualizováno: 29. 8. 2011

Základní informace

Základní charakteristika:

Předmět je primárně určen studentům, kteří chtějí v rámci své závěrečné práce využívat kvalitativní metodologii. Cílem předmětu je seznámit studenty pomocí praktických cvičení s obecnými principy a specifiky kvalitativního výzkumu, a podrobně pak s metodou zakotvené teorie. Předmět má z části formu projektové výuky v malých skupinách. Studenti budou v jeho průběhu řešit konkrétní výzkumný problém od formulace výzkumné otázky až po vytvoření výzkumné zprávy. Předmět vyžaduje pravidelnou a intenzivní přípravu mezi semináři. Vzhledem k jeho časové náročnosti není vhodné jej absolvovat ve stejném semestru, v němž student dokončuje diplomovou práci. Předmět je komplementární k více teoreticky orientovanému předmětu PSY474 Kvalitativní metodologie v psychologickém výzkumu. Po jeho absolvování mají být studenti schopni:

- samostatně navrhnout a realizovat výzkumný projekt založený na kvalitativním přístupu
- aplikovat principy metody zakotvené teorie na konkrétní problém
- kriticky zhodnotit kvalitativní výzkumnou studii

Určeno pro:

Povinně volitelný předmět, určený pro studenty magisterského studia oborů Psychologie a Psychoterapeutická studia.

Kreditová zátěž:

5 ECTS

Forma ukončení:

zkouška

Garance:

Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.

Vyučující:

Prof. PhDr. Ivo Čermák, CSc.

PhDr. Roman Hytych, Ph.D.

Mgr. Tomáš Řiháček, Ph.D.

Obsahové a časové rozvržení

Předmět nemá formu konzultací k výzkumným projektům jednotlivých studentů! Na společně realizovaném projektu ukazuje principy a konkrétní postupy kvalitativního výzkumu (zejm. metody zakotvené teorie). Výuka probíhá každý týden v 90-minutových blocích. Forma předmětu je z větší části seminární.

	Datum	Úkoly PŘED seminářem !!	Téma	Náplň
1	20.9.	(1) prostudování sylabu	Úvodní přednáška	Představení předmětu, požadavky na ukončení Principy a specifika kvalitativního výzkumu Metoda zakotvené teorie: historie a základní principy Rozdělení do skupin
2	27.9.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 10-26. (2) písemný úkol: přečtení přepisu výzkumného rozhovoru a navržení možných výzkumných otázek; vložit do IS (jednotlivě)	Výzkumná otázka	Pojetí výzkumné otázky v kvalitativním přístupu Diskuze nad přinesenými návrhy, volba otázek pro další práci Formulace dílčích otázek
3	4.10.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 42-69. (2) písemný úkol: analýza (kódování) rozhovoru podle principů otevřeného kódování; vložit do IS (jednotlivě)	Analýza: otevřené kódování	Principy otevřeného kódování Porovnání výsledků individuálních analýz; otázky k procesu analýzy
4	11.10.	(1) písemný úkol: revize první analýzy, rozpracování důležitých kategorií; vložit do IS (jednotlivě)	Analýza: konceptualizace	Důraz na konceptualizaci a rozvíjení kategorií, hledání vztahů mezi koncepty; vztah mezi otevřeným a teoretickým kódováním
5	18.10.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 70-85. (2) písemný úkol: revize analýzy a rozšíření o axiální kódování; vložit do IS (individuálně)	Analýza: axiální kódování	Revize (specifikace) výzkumné otázky Metoda konstantního porovnávání, teoretická citlivost, teoretické vzorkování, teoretická nasycenost
6	25.10.	(1) písemný úkol: analýza dalších rozhovorů, přesné instrukce budou sděleny na předchozím semináři	Rozvíjení analýzy	
7	1.11.	dtto	Rozvíjení analýzy	
8	8.11.	dtto	Rozvíjení analýzy	

9	15.11.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 86-116, 131-144. (2) písemný úkol: hledání ústřední kategorie – zdůvodnění, charakterizování vztahů k ostatním kategoriím	Tvorba teorie	Společné hledání ústřední kategorie, formulace teorie
10	22.11.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 145-167. (2) písemný úkol: příprava PowerPointové prezentace výsledků s důrazem na grafickou stránku (tj. srozumitelnost, přehlednost a zároveň věrnost datům a teorii); vložit do IS (za skupinu)	Prezentace výsledků	Zpětná vazba k prezentacím, otázky grafického vyjádření výsledků.
11	29.11.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 27-38; Miovský (2006), s. 127-140. (2) písemný úkol: zpracování přehledu literatury (seznam hlavních knih a článků, přehled zkoumaných otázek/hypotéz, hlavních pojmů a používaných metod); vložit do IS (za skupinu)	Práce s literaturou	Způsoby používání literatury v zakotvené teorii Integrace našeho výzkumu s existujícími teoriemi a empirickými poznatky
12	6.12.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 168-186; Miovský (2006), s. 293-305. (2) písemný úkol: připravit kostru své výzkumné zprávy; vložit do IS (za skupinu)	Výzkumná zpráva	Struktura výzkumné zprávy, kritéria hodnocení Zařazení metody zakotvené teorie do kontextu jiných metod
13	13.12.	(1) ČETBA: Strauss a Corbin (1999), s. 187-194; Miovský (2006), s. 255-274. (2) písemný úkol: zamyšlení se nad otázkami validity našich výzkumných zjištění; vložit do IS (za skupinu)	Validita a validizace	Diskuze o problémech validity a možnostech jejího zajišťování
do	31.1.	Dokončení výzkumné zprávy a její odevzdání do IS (za skupinu)	Závěrečná práce	Výzkumná zpráva vč. hodnocení a komentářů bude v IS dostupná i ostatním skupinám

Požadavky na ukončení

Podmínky absolvování předmětu:

- prezence (min. 10 seminářů z 13), úkoly je nutno vypracovat a odevzdat všechny;
- průběžné studium literatury a odevzdání průběžných úkolů: zadání úkolů je uvedeno výše a bude upřesněno na seminářích – úkoly se odevzdávají také písemně vždy před konáním příslušného semináře, a to do určené složky v odevzdáárně v IS. U každého úkolu je

uvedeno, zda jej plní každý student sám, nebo projektová skupina jako celek. Textové soubory odevzdávejte ve formátu .doc nebo .rtf.

- odevzdání závěrečné práce (skupinový projekt) – tuto práci zpracuje každá skupina. Práce je základem pro výsledné hodnocení (známku), vyučující ovšem mohou přihlídnout také k individuálnímu výkonu (aktivitě na seminářích, kvalitě plnění průběžných úkolů).

Zadání závěrečné práce:

Závěrečná práce má podobu výzkumné studie, vytvořené na základě projektu zpracovávaného ve skupině v průběhu celého semestru. Práce svou strukturou i rozsahem odpovídá výzkumné studii v odborném časopise. Předpokládaný rozsah je **20 normostran** (tj. 36 000 znaků vč. mezer). Obsahuje části: **úvod** (velmi stručné uvedení do problematiky, výzkumná otázka a její motivace), **metoda** (tvorba vzorku, popis tvorby dat a analýzy), **výsledky** (prezentace výsledků, vč. grafického znázornění), **diskuze** (metodologická reflexe, přednosti a limity výzkumu, konfrontace s literaturou), **závěr** (význam studie, doporučení pro navazující výzkum), **použitá literatura**. Na začátku také uveďte **abstrakt** (do 10 řádků) a **klíčová slova** (v počtu 3-5) – tyto části se do rozsahu nezapočítávají. **Termín odevzdání: 31.1. 2012.**

Literatura

Povinná literatura:

(Vyžaduje se průběžné studium konkrétních zadaných kapitol jako přípravu na jednotlivé semináře.)

Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.

Strauss, A., Corbin, J. (1999). *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert.

K dalšímu studiu:

Bryant, A., Charmaz, K. (Eds.). (2007). *The SAGE Handbook of Grounded Theory*. London: SAGE Publications.

Glaser, G.G. (1978). *Theoretical Sensitivity: Advances in the Methodology of Grounded Theory*. Mill Valley: Sociology Press.

Glaser, G.G. (1992). *Emergence vs. Forcing: Basics of Grounded Theory Analysis*. Mill Valley: Sociology Press.

Glaser, G.G., Strauss, A.L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine Publishing Company.

Charmaz, K. (2006). *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. London: SAGE Publications.

Kelle, U. (2005). „Emergence“ vs. „forcing“ of empirical data? A crucial problem of „grounded theory“ reconsidered. *Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research*, 6(2), Art. 27, <http://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:0114-fqs0502275>.

Strauss, A. (1987). *Qualitative Analysis for Social Scientists*. Cambridge: Cambridge University Press.

Strauss, A., Corbin, J. (1997). *Grounded Theory in Practice*. Thousand Oak: SAGE Publications.

Strauss, A., Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Thousand Oaks: SAGE Publications.